

कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन)
अधिनियम, १९७० या अधिनियमाची काटेकोर
अंमलबजावणी होणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: सीएलए-०३/२०१४/प्र.क्र.९५/कामगार-१०,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
तारीख: १०/०६/२०१४.

शासन परिपत्रक -

कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन) अधिनियम १९७० हा कल्याणकारी अधिनियम काही आस्थापनामधील कंत्राटी कामगारांच्या सेवेचे नियमन करणे व काही विशिष्ट परिस्थितीत आस्थापनामधील कंत्राटी कामगार पध्दतीचे निर्मुलन करण्याच्या उद्देशाने तयार करण्यात आला असून सदरहू अधिनियम २० किंवा त्यापेक्षा अधिक कंत्राटी कामगार कार्यरत असणा-या आस्थापनांमध्ये लागू आहे.

कंत्राटी कामगारांचे होणारे शोषण थांबवून त्यांना सोयीसुविधा प्राप्त करवून देण्यासाठी विविध तरतुदी सदर अधिनियमान्वये करण्यात आल्या आहेत. तथापि, राज्यातील अनेक स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्ये (नगरपालिका, महानगरपालिका व इतर यांमध्ये) कार्यरत कंत्राटी कामगारांना, अधिनियमान्वये उपलब्ध करून दिलेल्या सोयीसुविधा पुरविल्या जात नसल्यासंदर्भातील तक्रारी शासनास प्राप्त होत आहेत. सदरहू तक्रारींची दखल घेवून कंत्राटी कामगार कार्यरत असलेल्या मुख्य मालकांमार्फत म्हणजेच स्थानिक स्वराज्य संस्थांमार्फत व कंत्राटदारांमार्फत उक्त अधिनियमाची काटेकोर अंमलबजावणी होण्याच्यादृष्टीने खालील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

अ) स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी (नगरपालिका, महानगरपालिका व इतर) कंत्राटी कामगारांना आस्थापनेत कार्यरत करण्यापूर्वी कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन) अधिनियम, १९७० अंतर्गत मुख्य मालकाचे प्रमाणपत्र/अनुज्ञप्ती प्राप्त करवून घ्यावे. तसेच सदरहू अनुज्ञप्तीचे वेळोवेळी नुतनीकरण करावे. सदरहू आस्थापनांकडे कार्यरत कंत्राटी कामगारांच्या कंत्राटदाराने उक्त अधिनियमांतर्गत परवाना घेतला आहे किंवा कसे याबाबत मुख्य मालकाने कंत्राटी कामगार नियुक्त करण्यापूर्वी खात्री करावी.

आ) कंत्राटी कामगारांना देण्यात येणारे वेतन हे किमान वेतन अधिनियमान्वये विहित केल्यानुसार अथवा त्यापेक्षा अधिक लाभदायक वेतन देण्यासंदर्भात केलेल्या करारान्वये निश्चित

केल्यानुसार अदा होणे आवश्यक असून सदरहू वेतन उक्त अधिनियमांतर्गत कंत्राटी कामगारांना नियमित व विहित दिनांकापर्यंत अदा करण्याची जबाबदारी कंत्राटदाराची आहे. व असे वेतन वेळोवेळी मुख्य मालकाने नेमलेल्या प्रतिनिधींच्या उपस्थितीत देण्यात येत असल्याबाबतची मुख्य मालकाने खात्री करणे तसेच सदरहू प्रतिनिधीने ते प्रमाणित करणे बंधनकारक आहे.

- इ) मुख्य मालकाकडील नियमित कामगार/कर्मचारी करित असलेल्या कामाचे स्वरूप व कंत्राटदाराने नियुक्त केलेले कंत्राटी कामगार करित असलेल्या कामाचे स्वरूप हे एकच/सारखे असल्यास सदरहू कामासाठी कंत्राटी कामगारांना देण्यात येणारे वेतन व इतर लाभ हे मुख्य मालकाकडील नियमित कामगारांना/कर्मचा-यांना देण्यात येणा-या वेतनापेक्षा कमी नसावे व त्याबाबतची खात्री मुख्य मालकाने करावी.
- ई) कंत्राटी कामगारांचे कामाचे तास व सेवेच्या इतर शर्ती ह्या किमान वेतन अधिनियमान्वये निश्चित केल्यानुसार अथवा त्यापेक्षा अधिक लाभदायक असलेल्या करारान्वये निश्चित केल्यानुसार आहेत किंवा नाही याची खात्रीही मुख्य मालकाने करावी.
- उ) आस्थापनेत एकूण कामावर असलेले कंत्राटी कामगार, त्यांच्याकडून होणारे काम व त्यांना दिले जाणारे वेतन यांचा लेखा तपशील ठेवण्याची जबाबदारी मुख्य मालक व कंत्राटदार यांच्यावर असल्याने सदरहू बाबीची काटेकोर अंमलबजावणी करावी.
- ऊ) कंत्राटी कामगारांना आस्थापनेत कॅटीन, विश्रांती कक्ष, शुध्द पेयजल, स्वच्छता गृह, प्रथमोपचार इत्यादी सोयीसुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या तरतुदींचे पालन करण्यात यावे. तसेच इतर कामगार कायदान्वये कंत्राटी कामगारांसाठी असलेल्या सोयीसुविधा त्यांना उपलब्ध होत आहे किंवा कसे याबाबत वेळोवेळी खात्री करावी.

कंत्राटी कामगारांच्या हिताचे रक्षण होणेकरिता उपरोक्त सर्व बाबींचे तसेच कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन) अधिनियम, १९७० या अधिनियमातील व इतर सर्व कामगार विषयक अधिनियमातील तरतुदींचे पालन करण्यात यावे असे उक्त अधिनियमान्वये मुख्य मालक म्हणून अनुज्ञप्ती घेतलेल्या सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांना (नगरपालिका, महानगरपालिका व इतर) तसेच इतर सर्व आस्थापनांना याद्वारे निदेश देण्यात येत आहेत. सदरहू बाबींची अंमलबजावणी होत आहे किंवा कसे याबाबत खात्री करण्याची जबाबदारी कामगार विभागाच्या क्षेत्रिय अधिका-यांची असून क्षेत्रिय अधिका-यांनी सदर परिपत्रक त्यांच्या क्षेत्रातील सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या (नगरपालिका, महानगरपालिका व इतर) व इतर सर्व मुख्य मालक असलेल्या आस्थापनांच्या निदर्शनास आणावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०६१०१४१७४६७८१० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(बाळासाहेब कोळसे)
शासनाचे सहसचिव.

प्रति,

१. मा. मंत्री (कामगार) यांचे खाजगी सचिव.
२. मा. राज्यमंत्री (कामगार) यांचे खाजगी सचिव.
३. मा. मुख्य सचिव यांचे उपसचिव.
४. प्रधान सचिव (कामगार) यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक.
५. प्रधान सचिव (नगर विकास) यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक.
६. प्रधान सचिव (ग्राम विकास) यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक.
७. कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
८. उप सचिव (नगर विकास)
९. उप सचिव (ग्राम विकास)
१०. सह कामगार आयुक्त, मुंबई.
११. अपर कामगार आयुक्त, मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद.
१२. सर्व कामगार उप आयुक्त कार्यालये.
१३. सर्व सहायक कामगार आयुक्त कार्यालये.
१४. सर्व कार्यासने (कामगार प्रभाग), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. निवड नस्ती (कामगार-१०).